

SCHOLEN STUITEN OP VEEL ONDUIDELIJKHEDEN RONDOM DYSLEXIE

‘Lezen tot je erbij heeft geen zin’

Hoe ga je als school om met dyslectische leerlingen? Welk beleid hanteer je?

Scholen die proberen kinderen met dyslexie verder te helpen, stuiten op tegenstrijdige beleidsinformatie over begeleiding en doorverwijzing. Tijd voor een inventarisatie: wat is waar en wat is onzin?

Het is een treffende vergelijking die Feite Hofman, directeur van basisschool De Wiekslag in Duiven, trekt: “Met dyslexie is het net zoals met een homoseksuele jongen die zijn ouders inlicht; het gaat ook niet over als pa die jongen weken achtereen meeneemt naar de rosse buurt”, zegt hij. “Zo werkt het ook met dyslexie: lezen tot je erbij neervalt, heeft geen zin.”

De school van Hofman is, samen met 16 andere scholen die onder de stichting Primair Onderwijs De Liemers vallen, bezig met het opstellen van een zorgplan dat uitgaat van de behoefte van leerlingen in plaats van het onderwijsaanbod. Eén aspect uit het zorgplan van zijn school is dyslexie. “Ik moet zeggen dat wij aanvankelijk blij waren met het nieuws dat de diagnostiek en behandeling van

neervalt,

Foto: Hans Roggen

dyslexie vergoed wordt vanuit de basisverzekering (zie kader). Dat zou ons in elk geval wat werkdruk schelen. Maar we beginnen alweer te puffen, omdat er zoveel haken en ogen aanzitten. Het is niet goed helder wat van het onderwijs wordt verwacht.”

Hofman verwoordt wat bij andere scholen ook leeft. Hij weet dat veel lezen niet helpt. Kinderen met dyslexie moeten een speciale behandeling krijgen. En toch krijgt hij, net als veel schoolleiders, informatie vanuit het ministerie van OCW waardoor hij het spoor bijster raakt.

Tegenstrijdigheden

Dit is het gevolg van tegenstrijdigheden tussen onderwijs en zorg. Ofwel tussen het zorgprotocol dyslexie van het ministerie van VWS, dat de basis is onder de vergoedingsregeling dyslexie, en de criteria die via het 'Masterplan Dyslexie' (van het ministerie van OCW) bij scholen binnenkomen.

Dr. Leo Blomert, cognitief neurowetenschapper, heeft het protocol 'Diagnostiek en behandeling van dyslexie' opgesteld. "Daarin heb ik aangegeven wie welke taak heeft. Ook scholen hebben een duidelijke functie. Zij moeten het signaleren als een kind achterblijft op het terrein van spelling en lezen. Daarnaast wordt verwacht dat de

VERGOEDINGSREGELING DYSLEXIE

Vanaf 1 januari 2009 worden diagnostiek en behandeling van dyslexie vergoed vanuit de basisverzekering. De invoering gebeurt trapsgewijs. Zo wordt de regeling langzaam 'van onderaf' uitgebreid over alle groepen van de basisschool.

De school stelt het leerling-dossier op. Daarin staat kort de achterstand en de schoolse hulp die is geboden beschreven. De dyslexiezorgverlener (instituut) van ouders en kind bepaalt aan de hand daarvan of het kind voor diagnostiek in aanmerking komt. Blijkt daaruit dat een kind ernstig dyslectisch is, dan kan een behandeling worden gestart. Vergoeding van de behandeling gebeurt alleen als een instituut of behandelaar werkt volgens het zorgprotocol. Zorgverzekeraars hebben niet met alle zorgverleners – die een diagnose kunnen stellen en een behandeling kunnen geven – een contract. Ouders kunnen het beste aan de zorgverlener vragen of deze contracten heeft met alle zorgverzekeraars, zodat zij een volledige vergoeding krijgen.

Kijk voor gecertificeerde zorgverleners op www.nrd.nu van het Nationaal Referentiecentrum Dyslexie. Zie voor het Masterplan Dyslexie www.masterplandyslexie.nl

school aangeeft of er een vermoeden van dyslexie bestaat. Scholen weten meestal ook of er mogelijk andere oorzaken een rol spelen bij lees- en spellingproblemen, zoals bijvoorbeeld ADHD of autisme. Als al in de herfst in groep 3 wordt gesignaleerd dat een kind E- of D-scores haalt, moet een ib'er of rt'er op school minimaal drie maanden extra begeleiding geven. Daarna meet je weer. Blijven de scores laag, dan verwijst je door. Leerkrachten hoeven helemaal niets extra's te doen. Normaal gesproken moet een juf of meester van groep 3 al een vermoeden van dyslexie goed kunnen onderbouwen.”

Veel werk

Dit zal veel scholen als muziek in de oren klinken. De inspanningen vanuit de school hoeven, zo zegt Blomert, niet meer of minder te zijn dan gewoon onderwijs bieden en kinderen met mogelijke dyslexie extra aandacht geven. In onderwijsland wordt daar soms anders over gedacht. Sommige schoolleiders en ib'ers hebben nog altijd hoog in het vaandel staan dat 'vooral veel lezen' wel helpt. Kinderen die op een dergelijke school zitten, komen uiteindelijk niet echt verder. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat de methodiek 'veel lezen' bij dyslectici geen verbetering laat zien.

‘LEERKRACHTEN KRIJGEN TAKEN EN DAARMEE VERANTWOORDELIJKHEDEN TOEGESCHOVEN DIE ZE NIET KUNNEN EN VERMOEDELIJK – TERECHT – OOK NIET WILLEN UITVOEREN’

Veel ‘oudere’ dyslectici weten hierover mee te praten. “Ik heb geoefend tot ik een ons woog, maar mijn hardnekkig probleem met het omdraaien van letters is daarmee nooit overgegaan”, zegt Chantal Hendrix. “Toen mijn kinderen ook dyslectisch bleken te zijn, zag ik dat ze daar ook maar bezig bleven met lezen, lezen, lezen. Ik heb direct ingegrepen. De ib’er probeerde mij maar te overtuigen dat de kinderen echt heel veel moesten oefenen. De gekste dingen heb ik van haar gehoord. Dat ze ook nog naar logopedie moesten, voordat ze doorverwezen konden worden. Absurd. Het houdt kinderen alleen maar weg van een goede behandeling.”

Onderwijsdeuren

Het lijkt volgens Blomert soms wel alsof de mensen achter het Masterplan Dyslexie (gesubsidieerd door het ministerie van OCW) graag dyslectische kinderen binnen de onderwijsdeuren houden en niet snel willen doorsturen naar de zorg. Via het masterplan krijgen scholen informatie over hoe zij moeten handelen bij een vermoeden van dyslexie. Blomert merkt dat die informatie regelmatig niet klopt of een te grote druk legt op het onderwijs. Mensen die de vergoedingsregeling voor dyslexie hard hebben bevochten, krijgen soms het idee alsof hiermee de scholen ontmoedigd moeten worden om kinderen sneller naar de zorg door te sturen. Sinds enige tijd is het ‘Format Leerlingdossier Dyslexie’ te downloaden vanaf de website van het Masterplan Dyslexie.

Blomert: “Een format is een goede zaak, begrijp me goed. Maar dit schiet voorbij aan het doel. Kinderen die geheel volgens de regels recht zouden hebben op verwijzing voor een diagnose dyslexie krijgen deze kans niet. Zoals het er nu staat, moet de leerkracht voor het leerling-dossier

van de school alvast de diagnostische activiteit uitvoeren die bij de zorg thuis hoort. Absurd natuurlijk, want de diagnostiek is voorbehouden aan gezondheidspsychologen met ervaringen in leerstoornissen. Dat kun je van een leerkracht niet vragen. Leerkrachten krijgen taken en daarmee verantwoordelijkheden toegeschoven die ze niet kunnen en vermoedelijk – terecht – ook niet willen uitvoeren. Dit format zadelt de scholen ook nog eens met een heleboel werk op. En dat was nu juist niet de bedoeling van de vergoedingsregeling. Hierdoor wordt de uitvoering bij voorbaat al problematisch.”

Criterium

Blomert vraagt zich af waarom het lijkt alsof kinderen uit de zorg weggehouden moeten worden. In het format staat bijvoorbeeld de formulering ‘hardnekkigheid van de achterstand’ als het gaat om lezen en spellen. Het betekent dat kinderen herhaaldelijk moeten laten zien dat ze een achterstand hebben. Een kind dat enorm zijn best doet en een keertje wat beter scoort, zou nog langer op zorg moeten wachten. Blomert: “Het zorgprotocol zegt hier niets over, want zo’n criterium sluit heel veel kinderen onterecht uit. De eisen die in het format staan zijn hiermee strenger dan de eisen die in de zorg gelden voor het afgeven van een dyslexieverklaring.”

Plezier

Wat scholen dan wel moeten doen? Michel Ekkebus, GZ-psycholoog en directeur van het Regionaal Instituut voor Dyslexie (RID) met twaalf vestigingen door het hele land: “Het leerling-dossier op orde krijgen, zoals Blomert dat aangeeft in het zorgprotocol. Als een kind ernstig dyslectisch blijkt te zijn, kan het de behandeling vergoed krijgen. Die behandeling is gericht op het ontwikkelen van de basisvaardigheden van het lezen en spellen, het automatiseren van de letter-klankkoppeling. Dat gebeurt bij het RID met een geprotocolleerde behandeling ondersteund door een computerprogramma, maar ook door intensieve, individuele begeleiding door getrainde gezondheidszorg (GZ-)psychologen en orthopedagogen. Niet alleen het kind, maar ook de ouders en leerkrachten worden gecoacht. Kinderen krijgen uiteindelijk zelfs plezier in lezen en dat bereik je niet met lezen tot je een ons weegt.” |

GEEN ONDERWIJSPROBLEEM

Dyslexie is een aandoening van het spraaktaalcentrum in de hersenen en daarmee geen onderwijsprobleem. Door veel lezen kan een kind misschien onthouden hoe een woord uitgesproken of geschreven moet worden. Bij het leren van nieuwe woorden blijft het echter moeilijkheden houden. Door het automatiseren van de koppeling tussen letters en klanken verdwijnen die moeilijkheden. Dat gebeurt alleen door gerichte behandeling. Het is inmiddels bekend dat dyslexie in belangrijke mate erfelijk is. Is een van de ouders dyslectisch dan heeft een kind 40 procent kans ook dyslectisch te zijn. Die informatie zou op school een rol moeten spelen *als* een kind lees- en spellingproblemen ontwikkelt. Zo’n kind kan dan sneller doorgestuurd worden voor diagnostiek.

Foto: Studio rUZ